

KUDUZ VE KUDUZ RİSKLİ TEMAS

Vet. Hekim Mesut SEÇER

Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar Daire Başkanlığı
Tel: 0312 565 56 77

Kuduz

- Kuduz dünyada 150'den fazla ülke ve bölgede görülen viral bir hastalıktır.

Dünya Sağlık Örgütüne göre her yıl;

- yaklaşık 55.000 kişi (*Afrika ve Asya'da kırsal alan*) kuduz nedeniyle yaşamını yitirmektedir.
- En çok hastalıktan mağdur olanların 15 yaş altı çocuklar olduğu bildirilmektedir.
- 15 milyondan fazla kişi temas sonrası profilaksi almaktadır.
- 560 milyon dolar profilaksi amacıyla harcama yapılmaktadır.

Kuduz Riskli Temas Kaynaklarının Ülkelere Göre Durumu

Gelişmiş ülkelerde;

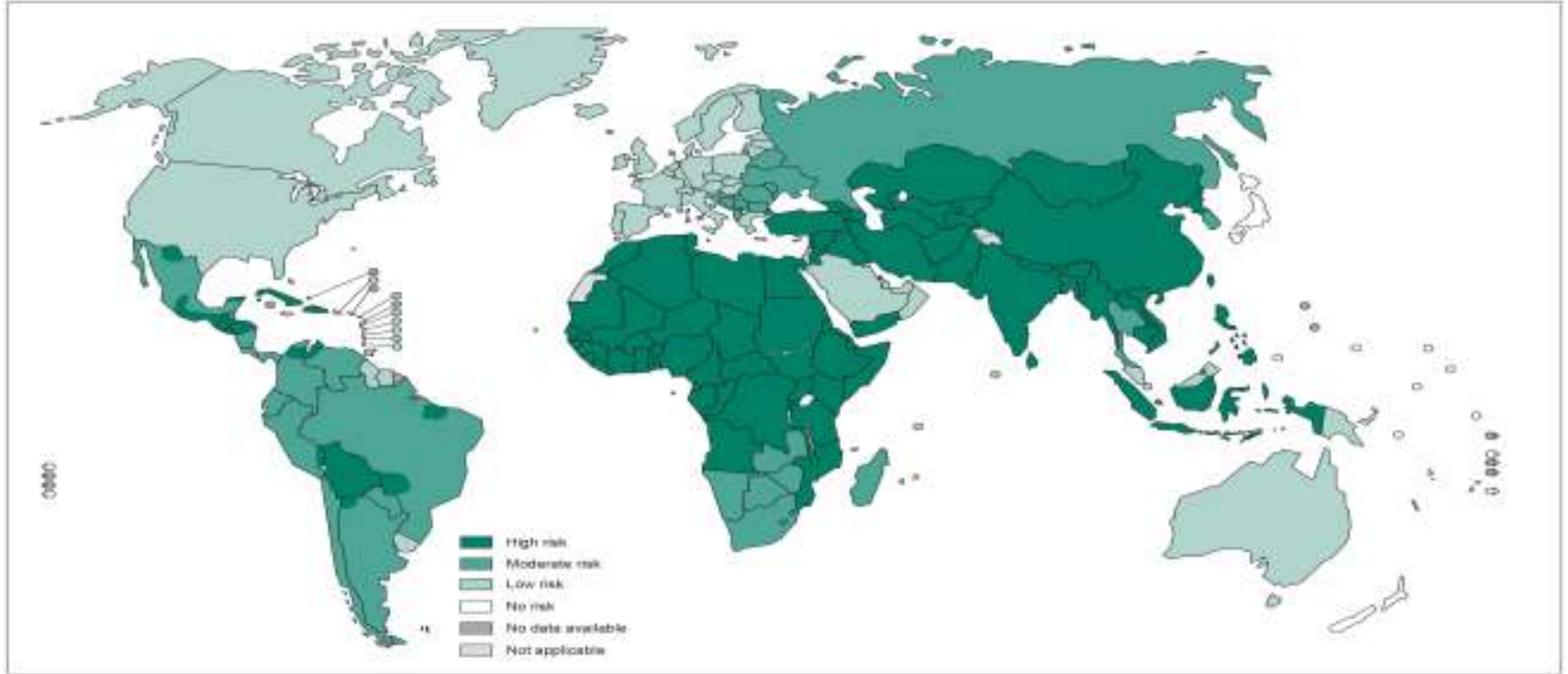
- Kuduz vakaları dış kaynaklı (seyahat sonrası) yada yabancı hayvan kaynaklıdır.
- Zorunlu kuduz aşılması olması ve sahihsiz hayvanların kontrolü nedeniyle evcil hayvan kuduzu görülmemektedir.

Gelişmemiş ülkelerde;

- Köpek kuduzu yaygındır.
- İnsan vakaları evcil hayvan kökenlidir.

Kuduzla Temas Risk Dağılımı

Distribution of risk levels for humans contacting rabies, worldwide, 2013

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement. © WHO 2014. All rights reserved.

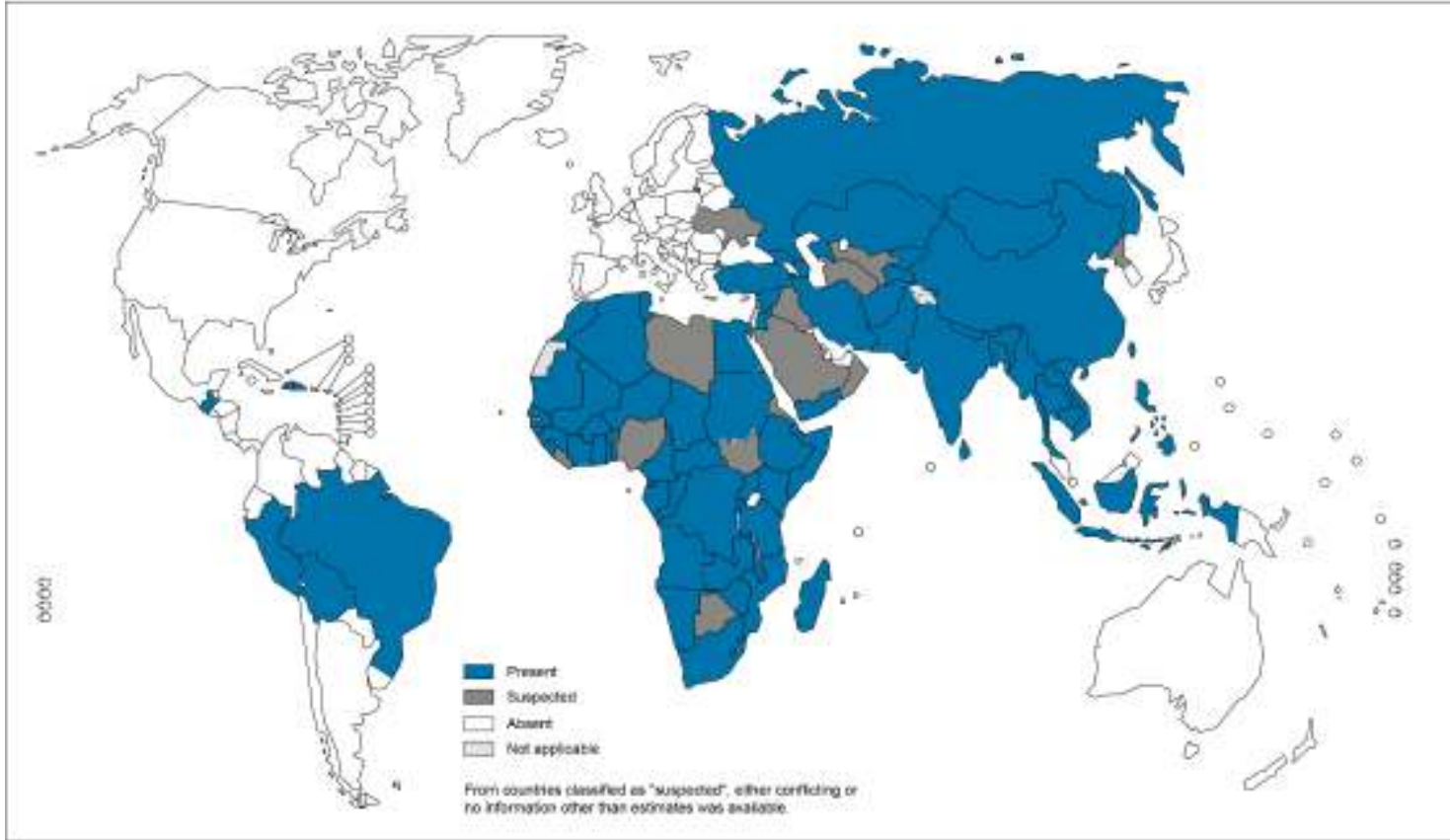
Data Source: World Health Organization
Map Production: Control of Neglected
Tropical Diseases (CNTD)
World Health Organization

Dünya Genelinde

- Köpek %91
- Kedi %2
- Diğer evcil hayvanlar %3
- Yarasa %2
- Diğer yabani hayvanlar %1 den az

Köpek Kaynaklı İnsan Kuduzunun Görüldüğü Ülkeler

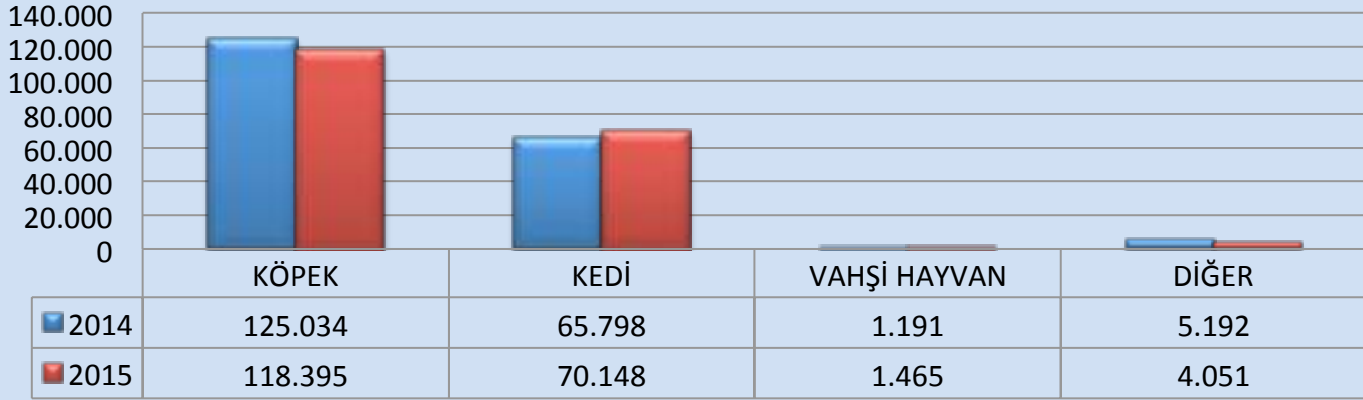
Presence of dog-transmitted human rabies based on most recent data points from different sources, 2010-2014

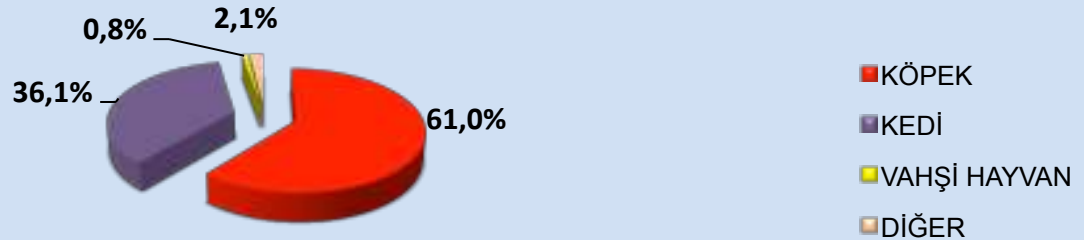
The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement. © WHO 2015. All rights reserved.

Data Source: World Health Organization
Map Production: Control of Neglected
Tropical Diseases (CNTD)
World Health Organization

Kuduz Şüpheli Temasa Neden Olan Hayvanların Tür Dağılımı (Türkiye; 2014-2015)

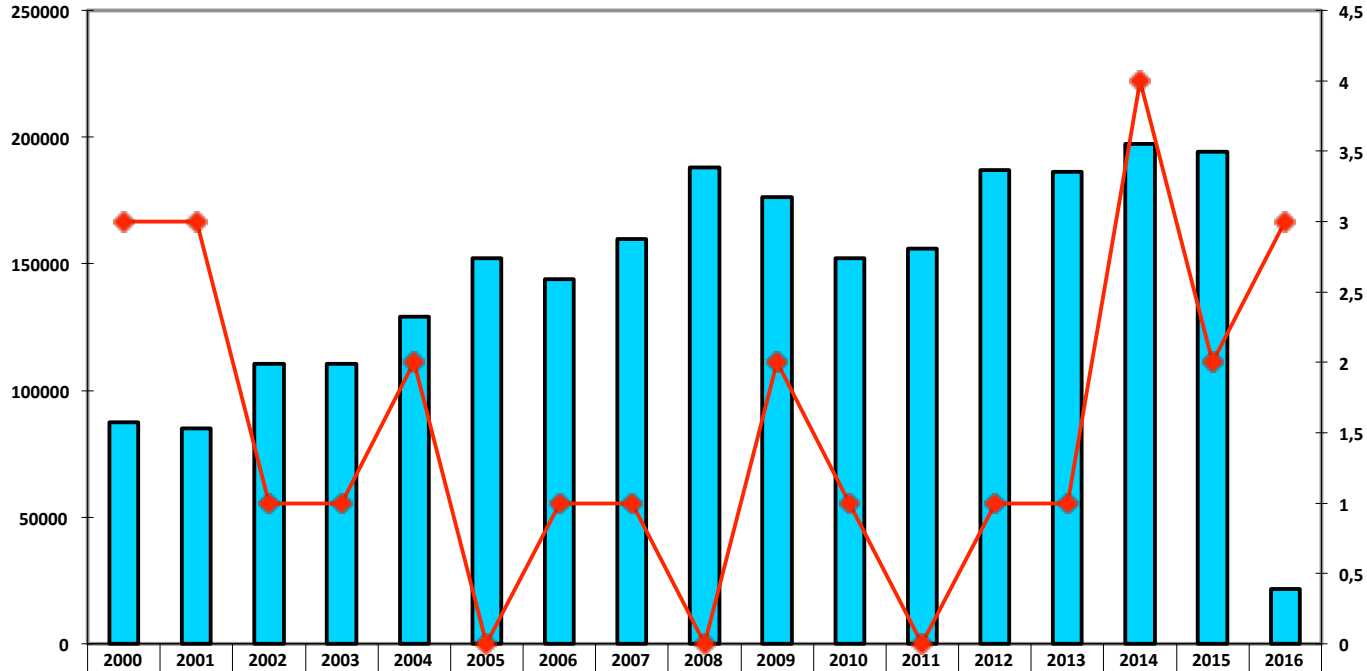

Kuduz Şüpheli Temasa Neden Olan Hayvan Türlerinin Dağılımı (Türkiye; 2015, %)

Kaynak: Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Verileri

Kuduz ve Kuduz Şüpheli Temas ve Kuduz Vakalarının Yıllara Göre Dağılımı (2000-2016)

Yıl	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kuduz Riskli Temas	87508	85030	110646	110624	128951	152317	143915	159849	187995	176182	152236	156141	187108	186466	197215	194059	21571
Vaka	3	3	1	1	2	0	1	1	0	2	1	0	1	1	4	2	3

Kuduz

- Sağlık Bakanlığınca kuduz ve kuduz şüpheli temas vakaları bir program dahilinde takip edilmektedir.
- Ülkemizde insanlarda kuduz korunma ve kontrolü ile ilgili uygulamalar 2014/30 Genelge ve eki Kuduz Saha Rehberi çerçevesinde yapılmaktadır.
- Kuduzla ilgili bütün profilaksi uygulamaları ücretsiz olarak yapılmaktadır.(1593 sayılı umumi hıfzıssıhha kanunu)

Kuduz Saha Rehberi

Rehberin içeriğinde;

- Hayvanlarda kuduz
- İnsanlarda kuduz
- Kuduz hasta takibinde alınacak önlemler
- Kuduz hasta yönetimi
- Kuduzla ilgili ölümlerde defin işlemleri
- Kuduzun laboratuvar tanısı
- Kuduzda numune alma ve gönderme
- Kuduz profilaksisi
  - Temas öncesi profilaksi
  - Temas sonrası profilaksi
- Aşı sonrası istenmeyen etkiler bölümleri yer almaktadır.

Profilaksi Uygulamaları

- **Temas öncesi**
- **Temas sonrası**

TEMAS ÖNCESİ PROFİLAKSİ

1. Kuduz ile karşılaşma riski yüksek olan kişilere önerilir.

2. Veteriner hekimler

3. Kuduz laboratuvarı çalışanları

4. Hayvan bakıcıları

5. Yaban hayat ile temas riski yüksek olan doğa sporları yapanlar

6. Köpek kuduzunun yüksek olduğu ve kuduz riskli temas halinde uygun tıbbi yaklaşımın verilemeyeceği bölgelere seyahat edenler

Temas öncesi aşılama tam yapılmış kişilerde

Riskli temas

İmmünglobulin yapılmaz

0. ve 3. günde aşı yapılır

Ülkemizde Kuduza Yakalanma Olasılığı Olan Hayvan Türleri

- Kurt
- Tilki
- Çakal
- Ayı
- Kokarca
- Gelincik gibi vahşi hayvanlar
- Köpek
- Kedi
- Sığır
- Koyun
- Keçi
- At gibi evcil hayvanlar

Kuduz Profilaksisi Gerektirmeyen Temaslar

- Bugünkü verilerle, ülkemizde eve giren yarasaların ısırığı veya evde yarasa bulunması durumunda (doğal ortamdaki mağaralarda olan yarasa teması vaka temelli değerlendirilir),
- Soğukkanlı hayvanlar (yılan, kertenkele, kaplumbağa vb.) tarafından ısırılma,
- Kümes hayvanları ısırıkları,
- Sağlam derinin yalanması, hayvana dokunma veya besleme,

Kuduz Profilaksisi Gerektirmeyen Temaslar

- Bilinen ve halen sağlam bir kedi veya köpek tarafından 10 günden daha önce ısırılmış veya temas etmiş olanlar,
- Daha sonra kuduz olduğu anlaşılan bir hayvanı beslemiş olmak, kan, süt, idrar ve feçesiyle sağlam derisinin temas etmiş olması, pişmiş etini yemiş, kaynatılmış sütünü içmiş veya bu sütle yapılan süt ürünlerini tüketmiş olmak,
- Kuduz hastasına rutin bakım yapan sağlık personeline riskli teması olmadıkça (müköz membran veya bütünlüğü bozulmuş deri teması, ısırma vs.) **profilaksi gerekmez.**

Temas Sonrası Profilaksi

Kuduz Riskli Temas Sonrası

Hayvanın değerlendirilmesi

Risk tespiti

Yara bakımı

- Temizlik
- Tetanoz profilaksisi?
- Antimikrobiyal tedavi

Kuduz için profilaksi/tedavi

Kuduz Saha Rehberi

- Kuduz riskli temas sonrası profilaksi yaklaşımı temas tipine göre dört kategoride değerlendirilmektedir.
- Buna ilaveten - İmmün Sistemi Baskılanmış Kişilerde Kuduz Profilaksisi - ayrı bir değerlendirmeye yapılmaktadır.

Kuduz Riskli Temaslarda Profilaksi

Kategori	Temas Tipi	Hayvan Durumu	Önerilen Yaklaşım
I	- Hayvana dokunma veya besleme - Sağlam derinin gıcırması		Herhangi bir diğer yaklaşımına gerek yok
II	- Çizik derinin kaşıfıç, kopulmuş (deri altına girilmeyen) yaralanmalar - Kanama olmayan küçük derinleşme veya kırılmalar	A. Temas eden evcil hayvanın son bir yıldır kuduz aşıyla yapılmış bir	- Sade izleme - Tetanus profilaksisi için değerlendiriltilir - Hayvanın 10 gün gözlemlenmelidir
		B. Temas eden evcil hayvanın son bir yıl içerisinde kuduz aşıyla yapılmamış veya bilinmemişse	- Hayvan sağlığı ve gözlemleri yapılmalıdır - Hayvanın güncellenmişliği durumunda
III	- Deriyi zedeleyen tifti veya çukuk sapları, dikenler ve baskınlar - Mukozaların, ağız dışı yaralanmalar hayvanın tiftiyle temas etmesi - Lazımlı kafa, boyun, omuzluk, ayak gibi diğer aksamların yalın ve açıkta kalması	A. Temas eden evcil hayvanın son bir yıldır kuduz aşıyla yapılmış bir	- Sade izleme - Tetanus profilaksisi için değerlendiriltilir - Aşılanmadan hayvanın 10 gün gözlemlenmelidir
		B. Temas eden evcil hayvanın son bir yıl içerisinde kuduz aşıyla yapılmamış veya bilinmemişse	- Hayvan sağlığı ve gözlemleri yapılmalıdır - Hayvanın güncellenmişliği durumunda
IV	Kuduzun şüphelenilen bir evcil hayvanla temas		- Sade izleme - Tetanus profilaksisi için değerlendiriltilir - Aşılanmadan hayvanın 10 gün gözlemlenmelidir - Hayvanın 20 gün gözlemlenmelidir* - İmmünoyoglobulin*

* Hayvanın 20 gün gözlemlenmesi için, herhangi bir belirti görülmez, hayvanın ya da etrafındaki hayvanların kuduzunda bulunması halinde aşı profilaksisi 10 gün süreyle yapılmalıdır. İmmünoyoglobulin uygulanması için gerekli koşullara göre değerlendirilmelidir.
 * Hayvanın kuduz bulaşıcı gücüne sahip olduğu düşünülürse, evcil hayvanın teması 0, 3, 7 ve 14 günlerinde olmalı ve en az 10 gün gözlemlenmelidir.
 * Kuduz bulaşıcı gücüne sahip olduğu düşünülürse, evcil hayvanın teması 0, 3, 7 ve 14 günlerinde olmalı ve en az 10 gün gözlemlenmelidir.
 * Hayvanın 20 gün gözlemlenmesi için, herhangi bir belirti görülmez, hayvanın ya da etrafındaki hayvanların kuduzunda bulunması halinde aşı profilaksisi 10 gün süreyle yapılmalıdır. İmmünoyoglobulin uygulanması için gerekli koşullara göre değerlendirilmelidir.
 * İmmünoyoglobulin tedavisi kuduzun bulaşıcı gücüne sahip olduğu düşünülürse, evcil hayvanın teması 0, 3, 7 ve 14 günlerinde olmalıdır.

Kategori	Temas Tipi	Hayvanın Durumu	Önerilen Yaklaşım
I	1. Hayvana dokunma ya da besleme 2. Sağlam derinin yaralanması		Herhangi bir işlem yapılmasına gerek yok

Kategori	Temas Tipi	Hayvanın Durumu		Önerilen Yaklaşım
II	1. Çıplak derinin hafifçe sıyrılması (deri altına geçmeyen yaralanmalar)	A. Temas eden evcil hayvanın son bir yılda kuduz aşısı yapılmışsa		• Yara bakımı • Tetanoz profilaksisi • Hayvanın 10 gün gözlemi
	2. Kanama olmayan küçük tırmalama veya zedeleme	B. Temas eden evcil hayvanın son bir yıl içinde kuduz aşısı yapılmamış veya bilinmiyorsa	Hayvan sağlıklı ve gözlemi yapılabildiğinde	• Yara bakımı • Tetanoz profilaksisi • Hayvanın 10 gün gözlemi
			Hayvanın gözlenemediği durumda	• Yara bakımı • Tetanoz profilaksisi • Aşılamaya hemen başlanır (5 doz ya da 2-1-1)

Kategori	Temas Tipi	Hayvanın Durumu	Önerilen Yaklaşım	
III	• Deriyi zedeleyen tek ya da çok sayıda ısırıklar • Mukozaların, açık cilt yaralarının hayvanın salyası ile temas etmesi • Lezyonun kafa, boyun, parmak uçları gibi sinir uçlarının yoğun olduğu bölgelerde olması	A. Temas eden evcil hayvanın son bir yılda kuduz aşısı yapılmışsa	• Yara bakımı • Tetanoz profilaksisi • Hayvanın 10 gün gözlemi	
		B. Temas eden evcil hayvanın son bir yıl içinde kuduz aşısı yapılmamış veya bilinmiyorsa	Hayvan sağlıklı ve gözlemi yapılabildiğinde	• Yara bakımı • Tetanoz profilaksisi • Aşılamaya hemen başlanır • Hayvanın 10 gün gözlemi • İmmunglobulin
		Hayvanın gözlenemediği durumda	• Yara bakımı • Tetanoz profilaksisi • Aşılamaya hemen başlanır • İlk doz aşı ile birlikte hemen immunglobulin	

Kategori	Temas Tipi	Hayvanın Durumu	Önerilen Yaklaşım
IV	1. Kuduza yakalanma ihtimali olan riskli yabani hayvan türleri ile temas		Yara bakımı Tetanoz profilaksisi Aşılamaya hemen başlanır İlk doz aşı ile birlikte hemen immunglobulin

Kurt
Tilki
Çakal
Domuz
Sansar
Kokarca
Gelincik

	Kategori	Önerilen Yaklaşım
İmmun sistemi baskılanmış hastalar	Kategori I	Herhangi bir işlem yapılmasına gerek yok
	Kategori II-III-IV	Yara bakımı Tetanoz profilaksisi Aşılamaya hemen başlanır İlk doz aşı ile birlikte hemen immunglobulin

Aşı Uygulaması

- Temas sonrası olabildiğince erken
- Temas sonrası geçen süreye bakılmaz
- Kas içine
  - Erişkinlerde deltoid bölgeye
  - Küçük çocuklarda uyluk anterolateral bölgeye
  - Gluteal bölgeye yapılmamalı

IG Uygulaması

- Heterolog (at kaynaklı) olanlarda 40 IU/kg, insan kaynaklı olanlar için 20 IU/kg olarak yapılmalı
- Kuduz İmmünglobülini uygulanamadığı durumlarda ilk doz aşı uygulamasından sonra en geç 7 gün içinde yapılmalı
- İyileşmeye başlamış bir yara bile olsa mutlaka yaranın etrafına uygulanmalı

Kuduz ve Kuduz Riskli Temas Bildirimi

- Kuduz ve Kuduz riskli temaslıların bildirimi zorunludur.
- Kuduz Riskli Temas nedeniyle sağlık kuruluşlarına başvuran ve profilaksiye alınanlar için **Kuduz Riskli Temas Vaka İnceleme Formu** doldurulmaktadır.
- Bu form üzerinden kuduz aşı takvimi takip edilmektedir.
- Ayrıca, kuduz riskli temas nedeniyle sağlık kuruluşuna başvuran ve profilaksiye alınan kişiler, hastalığın ciddiyeti, aşı gerekliliği konusunda bilgilendirildikten sonra iki nüsha halinde '**Bilgilendirme Formu**' düzenlenmektedir. Bu formun bir nüshası kişiye ya da yasal temsilcisine **Kuduz Aşı Takip Kartı** ile birlikte verilmektedir.
- Kuduz riskli temasa sebep olan hayvanların müşahede altına alınarak müşahede sonundaki sağlık durumlarının bildirilmesi amacıyla İl/İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerine ilgili sağlık kuruluşu tarafından yazılı olarak bildirilmektedir.

Kuduz Bilgilendirme Formu

- Ülkemize turistik amaçlı gelen ve kuduz riskli temasa maruz kalarak sağlık kuruluşlarına başvuran kişilere yönelik olarak 2014/30 Kuduzla Mücadele ve Profilaksi Uygulamaları Genelgesi ve eki Kuduz Saha Rehberi çerçevesinde hazırlanan Kuduz Bilgilendirme Formu; **Almanca, İngilizce, Rusça, Arapça, Fransızca** dillerine çevrilmiş ve hizmette kullanılmaktadır.

Kuduz Bilgilendirme Formu

KUDUZ BİLGİLENDİRME FORMU

Kuduz, hayvanlardan insanlara bulaşabilen ve koruyulmaz ölümle sonuçlanan bir hastalıktır. Evcil ya da yabani bir hayvanın ısırması, tırmalanması veya kuduz hayvanını okuyuşması, veyahut veya çulluk saldırısı, göçürmesi, ağzına veya burununa temas etmesi ile kuduz riskiyle karşı karşıya kalma olasılığıdır.

Her nedenle dolayısıyla değerlendirilmesine göre, Ağız Tıbbi Kurumunda belirtilen müdahaleler yapılarak ve sizin için uygun bir ağız tıbbi tedavisi uygulanır. Açık yaraları ağız kurumunda belirtilen şekilde iyileştirilir. Bu süreçte herhangi bir kuduz aşısı uygulanmaz. Kuduz aşısı, ağız kurumunda birlikte uygulamak kaydıyla yapılmaz. Kuduz aşısı ağız kurumunda yapılmaz.

Yakınlaşarak izlenilen hayvanın kuduz riski nedir ve insanlara bulaşarak kuduz hastalığı ile ilgili bilgilerden sonra Ağız Tıbbi Kurumunda belirtilen şekilde kuduz kuduz aşısı uygulanmaz. Kuduz riski hakkında bilgilendirilirim ve kuduz aşısı aldım.

Kuduz aşısı yapılmazsa kuduz riski hakkında bilgilendirilirim ve kuduz aşısı aldım.

Bilgi veya Bilinmeyen Kuduz Temelli* - Yakınlık Durumu

Adı-Soyadı : .....

T.C. Kimlik No : .....

Azami : .....

Telefon : .....

İmza : .....

* Kuduz Temelli: Kuduz riskiyle ilgili olarak, ilgili hayvanın kuduz riski hakkında bilgilendirilmediği durumlarda 1. derece kuduz riskiyle ilgili olarak bilgilendirilirim ve kuduz riski hakkında bilgilendirilirim.

RABIES INFORMATION FORM

Rabies is a preventable fatal disease that can be transmitted from animals to humans. You may have faced the risk of Rabies by biting or scratching of a domestic or wild animal and contacting of the animal animal's saliva to scratches on cracks on your skin, your eye, nose, mouth or your mouth.

Therefore, according to your doctor's assessment, medical interventions are formed to you and specified in the Vaccine Refill up card. An appropriate vaccination schedule is planned for you.

If it is vital insurance to have vaccinated on the date indicated in the vaccination card, with the condition of the vaccine together with the vaccination card at this healthcare business or other healthcare business that includes the rabies vaccine.

I have read the information, understand it. I have been vaccinated about possible rabies exposure and other disease that may occur after. I have been informed about the importance of vaccination schedule dates in the vaccination card specified in Vaccine Refill up Card and took decisions of the vaccine card.

In case of having any question about the information given, you can ask the staff of the business. In this regard, you are responsible for the information given and you are responsible for the information given.

Adı-Soyadı : .....

T.C. Kimlik No : .....

Azami : .....

Telefon : .....

Adı-Soyadı : .....

T.C. Kimlik No : .....

Azami : .....

Telefon : .....

İmza : .....

Adı-Soyadı : .....

T.C. Kimlik No : .....

Azami : .....

Telefon : .....

* Kuduz Temelli: Kuduz riski hakkında bilgilendirilmediği durumlarda 1. derece kuduz riski hakkında bilgilendirilirim ve kuduz riski hakkında bilgilendirilirim.

Kuduz ve Kuduz Riskli Temas Bildirimi

- Profilaksisi tamamlananların icmali yapılarak **Kuduz Riskli Temas Aylık İzlem Formu** ile aylık olarak bildirimleri yapılmaktadır.
- Şuan için bu bildirimlerde **TSİM** adlı bildirim sistemi kullanılmaktadır.
- Ayrıca kuduz ve kuduz riskli temas bildirimleri için yeni bir sistem geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Kuduz ve Kuduz Riskli Temas Bildirimi

- Olası kuduz vakaları en geç 24 saat içinde Halk Sağlığı Müdürlüğüne telefon, faks gibi araçlarla ihbar edilmektedir.
- Yine olası kuduz vakalarından kesin tanının konulabilmesi için uygun örneklerin alınması ve referans laboratuvarına gönderilmesi sağlanmakta ve laboratuvar doğrulaması yapılmaktadır.

KUDUZ İÇİN LABORATUVARA ÖRNEK GÖNDERME FORMU

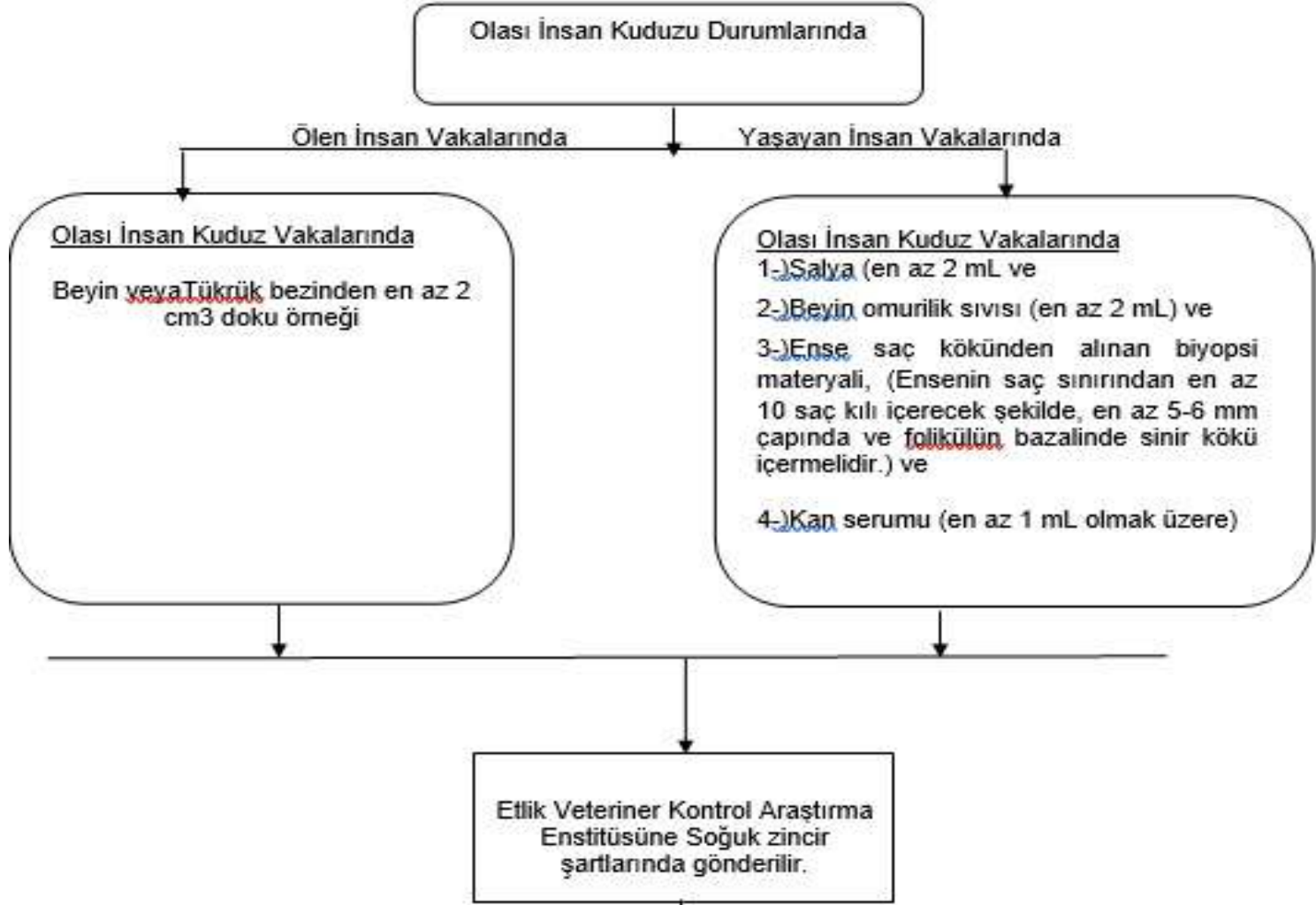
Bu form, il/ilçe Halk Sağlığı Müdürlüğü tarafından doldurulmalıdır.	
Örnek No:	
Laboratuvar Geliş Tarihi:	
Laboratuvar Adı (Ünvanı, kağıt no/Merkezi adresi yazınız):	
Bu form, il/ilçe Halk Sağlığı Müdürlüğüne iletilen her bir örnekte ayrı ayrı kullanılmalıdır.	
GÖNDEREN KURUM/KİŞİLERİN İLİŞKİLİ BİLGİLERİ	
Ad Soyadı:	Hastaneye Başvuru Tarihi: .....
Hesap No:	Hastaneye Yatış Tarihi: .....
İl:	Tel: .....
Fax:	
HASTA KİMLİK BİLGİLERİ	
Ad Soyadı:	Doğum Tarihi: .....
TC Kimlik No:	Cinsiyet: ☐ Erkek ☐ Kadın
İsminin (veya) Adının:	Nezihetli: ☐
İlçe ve İl:	Tel (Ev): .....
	Tel (Çap): .....
RİSKİ RİSKLİ TEMAS ATILMIŞTIR	
Riskli riskli temasın neden olan hayvanın türü, akıbeti:	☐ Köpek ☐ Sığırcık ☐ Yaban
Riskli riskli temasın nedeni olan hayvanın türü, akıbeti:	Riskli riskli temasın meydana geldiği vakur bşşşş ve hayvanın durduğu yer: .....
Riskli riskli temasın meydana geldiği tarih:	Klinik belirtiler başlangıç tarihi: .....
Riskli Belirtiler:	Ağrımsız ve İmmülogik/İnflüvasyon durumuna ilişkin Bilgiler: .....
LABORATUVAR İSTEMİ BİLGİLERİ	
Örneğin Üçüncü Ürün:	Gönderen Hastane (Adı): .....
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
Örnek alma tarihi:	Tarih: .....
Örnek alma yöntemi: ☐ Antemortem ☐ Postmortem	İmza: .....

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Kuduz Tanı Merkezleri

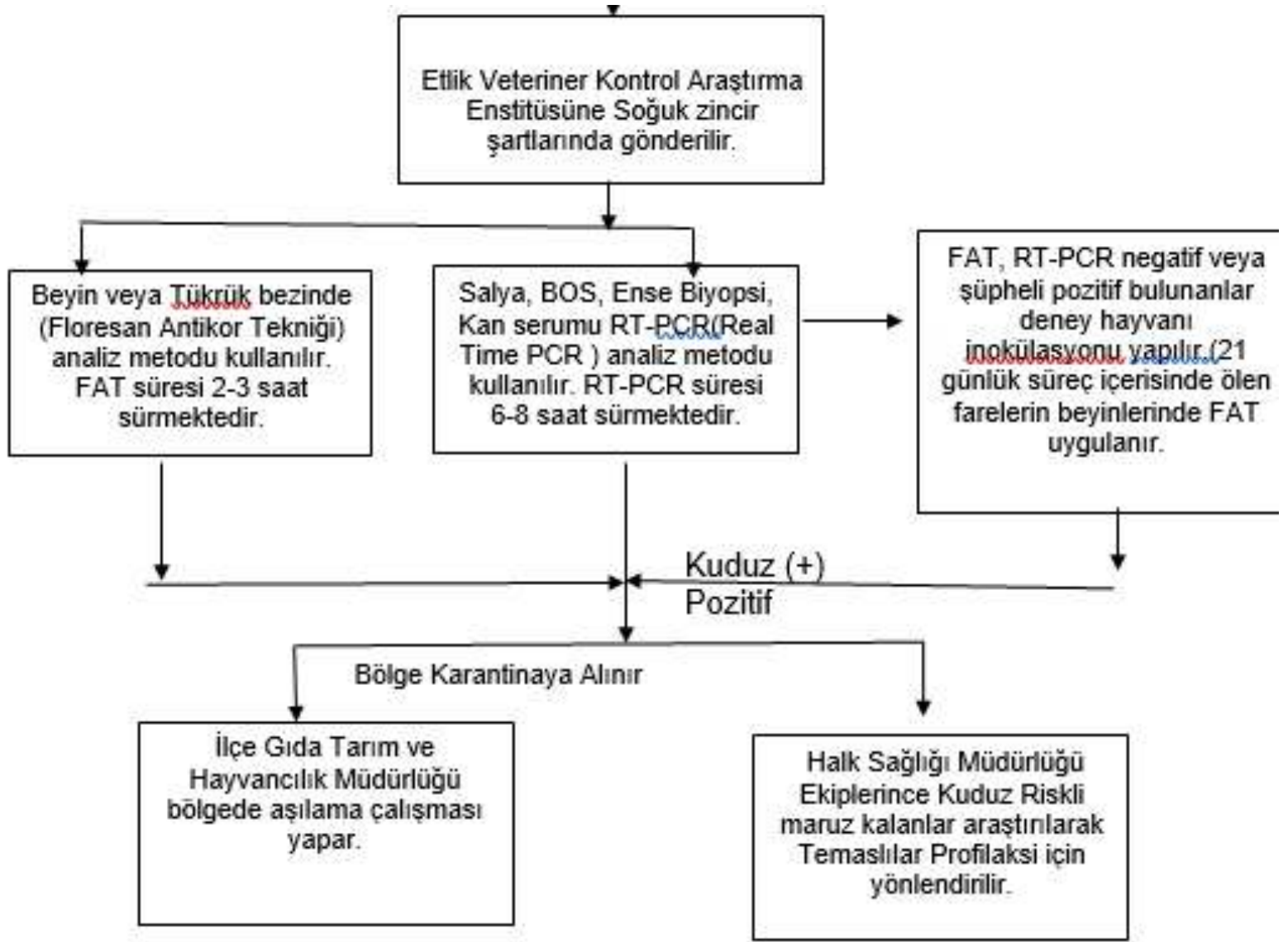
- **Ankara Etlik Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü** (insan kuduz vakalarına tanı koymaktadır)
- **İstanbul Pendik VKAE**
- **Adana VKAE**
- **Konya VKAE**
- **İzmir Bornova VKAE**
- **Elazığ VKAE**
- **Erzurum VKAE**
- **Samsun VKAE**

*

Kuduz Tanısı

Kuduz Tanısı

Kuduz-Farkındalık ve Eęitim alışmaları

- Kuduz riskli temas durumlarında halkın farkındalığını arttırmaya yönelik olarak kuduz broşürü hazırlanmıştır.
- Yine aynı amaçla kuduz afişi hazırlanmış ve çalışmalarda kullanılmaktadır.

Kuduz Broşürü

www.saglik.gov.tr

Kuduzdan hayvanlarınızı ve kendinizi korumak için kedi ve köpeklerinize yılda bir defa kuduz aşısı yaptırınız!

KUDUZ

Kuduz, hayvanlardan insanlara bulaşan ve ölüme sonuçlanan bir hastalıktır.

Nasıl Bulaşır?

Köpek, kedi, sığır, koyun, keçi, in, ökçe gibi evcil hayvanlar ve kurt, tilki, çakal, domuz, yılan, yarasalar, gekerler, geninlik gibi yabani hayvanlar kuduzu yayabilirler.

Bu hayvanlardan birkacuz ise; Sici ısırması, tırnaklanması ya da salyasının sıyrık veya çatlak derinize, gözünüze, ağızınıza veya burunuza temas etmesi ile kuduz bulaşabilir.

Bu hayvanlardan biri ile böyle bir temasınız olmuştuk ise;

en yakın sağlık kuruluşuna başvurunuz!

Doktorunuzun belirlediği takvime uyarak aşılanma gününde yaptırınız.

Çevrenizde başka ısırılan veya tırnaklanan, kuduz bulaşıcı hayvanla herhangi bir temas olan kişiler varsa sağlık kuruluşuna başvurmanız tavsiye edilir.

Hayvanınız kuduz olmuşsa;

Hayvanla hayvanla veya hareketlerinde değişiklik gözlenen, korkaklık, agresiflik ve uykusuzluk gözlenir.

Hayvanla genellikle şiddetli ısırma izleri görülür.

Vücudunda leşler çıkarır.

Yüksek sesli çığırır, sıvı sekres, kanaması görülebilir.

Bu belirtiler gözlenen hayvanların yakınları Kuduz ve en yakın sağlık kuruluşuna, İlçe Sağlık Müdürlüğüne haber etmelidir.

Kuduz Afişi

KUDUZ

Hayvanlardan insanlara bulaşan ve ölümlü sonuçlanan bir hastalıktır.

NASIL BULAŞIR?

Etli ve sütü tüketilen hayvanların et ve sütüne bulaşmış ya da salgılarını ağız veya diğer deliklere, gözlerine, ağızlarına, burunlarına sokmak ile kuduz bulaşabilir.

Do hayvanlardan bir de insan ile temasla bulaşır. **en yakın sağlık kuruluşuna başvurunuz!**

Kuduzdan hayvanlarımızı ve kendimizi korumak için kedileri ve köpeklerimizi grala bir defa kuduz aşısı yaptırın.

Doktorunuzun belirlediği takvime uyarak aşılarınızı güncel tutunuz.

Kuduz Hastalığı

- Kuduz Saha Rehberi
- Kuduz Saha Rehberi (Kapak)
- Kuduz Riskli Temaslarda Profilaksi
- Kuduz Bilgilendirme Formu Türkçe
- Kuduz Bilgilendirme Formu İngilizce
- Kuduz Bilgilendirme Formu Almanca
- Kuduz Bilgilendirme Formu Fransızca
- Kuduz Bilgilendirme Formu Rusça
- Kuduz Bilgilendirme Formu Arapça
- EK-6 Kuduz Aşı Kartı (Arka)
- EK-6 Kuduz Aşı Kartı (Ön)
- Kuduz Afiş
- Kuduz Broşür

<http://www.thsk.gov.tr/dokumanlar/zoonotik-ve-vektorel-hastaliklar-daire-baskanligi-dokumanlari/83-kuduz-hastaligi-%C4%B1%C4%9F%C4%B1.html>

Oie WORLD ORGANISATION FOR ANIMAL HEALTH
Protecting animals - preserving our future

NO MORE DEATHS FROM RABIES

Every day, rabies victims in the world die from rabies. This is the sad reality of the situation each day. Every year, rabies kills nearly 70,000 people, mostly children in developing countries. Over 95% of human cases are caused by the bite of a rabid animal. Rabies is preventable. It can be eliminated, indeed, and for many other zoonotic diseases, human health and the tools needed to eradicate it. Each case averted saves lives and money.

ERADICATE CANINE RABIES SO THAT NO MORE HUMAN CASES OCCUR

- 70%** Vaccinate at least 70% of dogs
- \$:10** It can cost as little as 10 times lower than the cost of human prognosis

INTERNATIONAL ORGANISATIONS ARE MOBILISING

- FAO OIE WHO** A shared partnership/WHO commitment
- 116** regional vaccine banks
- The "Blueprint" for rabies prevention and control

NEARLY 100% OF HUMAN RABIES CASES ARE PREVENTABLE

What is rabies?

- 70,000 deaths per year worldwide
- 22 of the countries in the world are still affected
- Over 95% of human cases of rabies are due to dog bites

Teşekkürler...